

Endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar

Skýrsla til borgarstjórnar

Október 2020

EFNISYFIRLIT

<u>1. NEFNDIN OG SKIPAN HENNA</u>	<u>2</u>
<u>2. UM ENDURSKOÐUNARNEFNDIR</u>	<u>2</u>
<u>3. ENDURSKOÐUNARNEFND REYKJAVÍKURBORGAR</u>	<u>3</u>
3.1. STÖRF NEFNDARINNAR Á STARFSÁRINU	3
3.1.1. HELSTU VERKEFNI FYRIR A-HLUTA OG SAMSTÆÐU REYKJAVÍKURBORGAR	4
3.1.2. HELSTU VERKEFNI FYRIR HVERT B HLUTA FÉLAG	4
3.1.3. HELSTU UMFIJÖLLUNAREFNI	5
3.2. YTRI ENDURSKOÐUN	5
3.2.1. EFTIRLIT MEÐ YTRI ENDURSKOÐUN	5
3.2.2. ÁBENDINGAR OG ATHUGASEMDIR YTRI ENDURSKOÐENDA	6
3.2.3. ÓHÆÐI YTRI ENDURSKOÐENDA	7
3.3. INNRI ENDURSKOÐUN	7
<u>4. INNRA EFTIRLIT</u>	<u>8</u>
<u>5. ÁHÆTTUSTÝRING</u>	<u>9</u>
<u>6. UM ÁRSREIKNING REYKJAVÍKURBORGAR 2019</u>	<u>10</u>
6.1. VINNUFERLI VIÐ GERÐ REIKNINGSSKILA	10
6.2. UMSÖGN UM ÁRSREIKNING	10
<u>7. SJÁLFSMAT OG VIÐHORFSKÖNNUN</u>	<u>11</u>
<u>8. ÖNNUR MÁL</u>	<u>12</u>
<u>9. NIÐURLAG</u>	<u>13</u>

1. NEFNDIN OG SKIPAN HENNA

Á fundi borgarstjórnar þann 4. september 2018 var endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar kjörin til fjögurra ára. Nefndina skipa;

- Lárus Finnbogason, formaður
- Diljá Mist Einarsdóttir
- Sigrún Guðmundsdóttir
- Sunna Jóhannsdóttir

Varamenn eru;

- Danielle Pamela Neben
- Ólafur Kristinsson

2. UM ENDURSKOÐUNARNEFNDIR

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd borgarstjórnar. Markmið með skipan endurskoðunarnefndar er að bæta starfshætti í málum er snúa að fjárhagslegu eftirliti. Fjallað er um verkefni endurskoðunarnefnda í IX. kafla A í lögum um ársreikninga. Fram kemur í lögnum að við einingar tengdar almannahagsmunum skuli starfa endurskoðunarnefnd og skuli nefndarmenn vera óháðir endurskoðendum einingarinnar. Þá skal meirihluti nefndarmanna jafnframt vera óháður einingunni. Gerð er sú krafa að nefndarmenn hafi þekkingu og reynslu í samræmi við störf nefndarinnar.

Lögbundin verkefni endurskoðunarnefnda eru eftirfarandi:

- Eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila.
- Eftirlit með fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits einingarinnar, innri endurskoðun, ef við á, og áhættustýringu.
- Eftirlit með endurskoðun ársreiknings og samstæðureiknings einingarinnar.
- Mat á óhæði endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtækis og eftirlit með öðrum störfum endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtækis.
- Setja fram tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtæki.

Endurskoðunarnefndir eru mikilvægar við stjórnun og eftirlit fyrirtækja og félaga, hvort sem um er að ræða einka- eða opinberan rekstur. Þær gegna lykilhlutverki við að aðstoða stjórnendur við að uppfylla eftirlitsskyldur sínar við reikningsskil, innra eftirlit, áhættustýringu, innri og ytri endurskoðun og eftirlit þeirra með að starfsemin sé í samræmi við lög og reglur. Viðskiptaráð Íslands, Samtök atvinnulífsins og Kauphöll Íslands hafa gefið út leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja þar sem fjallað er um hlutverk og verkefni endurskoðunarnefnda. Samkvæmt leiðbeiningunum skal endurskoðunarnefnd fara yfir fjárhagslegar upplýsingar og fyrirkomulag upplýsingagjafar frá stjórnendum, innri endurskoðun og ytri endurskoðendum. Þá skal nefndin yfirfara að þær upplýsingar sem stjórnin fær um rekstur, stöðu og framtíðarhorfur rekstrareiningar séu áreiðanlegar og gefi sem gleggsta mynd af stöðu hennar á hverjum tíma.

3. ENDURSKOÐUNARNEFND REYKJAVÍKURBORGAR

Auk þeirra ákvæða sem fram koma í lögum um ársreikninga og leiðbeiningum um stjórnarhætti starfar nefndin eftir samþykkt fyrir endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar sem samþykkt var í borgarstjórn 10. júlí 2014. Í samþykktinni kemur fram að Reykjavíkurborg telst eining tengd almannahagsmunum í skilningi 1. gr. laga nr. 79/2008 og beri því að skipa endurskoðunarnefnd. Dótturfélög Reykjavíkurborgar (B-hluti) teljast einingar innan samstæðu Reykjavíkurborgar í merkingu ársreikningalaga og skipar borgarstjórn endurskoðunarnefnd fyrir samstæðu Reykjavíkurborgar. Nefndin hefur sett sér starfsreglur sem eru yfirfarnar og uppfærðar reglulega, en núgildandi starfsreglur voru síðast uppfærðar í september 2017. Vinna við endurskoðun á starfsreglum og samþykktum endurskoðunarnefndar stendur nú yfir.

Endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar er því einnig endurskoðunarnefnd þeirra félaga sem mynda samstæðu Reykjavíkurborgar, sem felur í sér að;

- samþykkt fyrir endurskoðunarnefnd gildir fyrir allar einingar innan samstæðunnar.
- starfsreglur endurskoðunarnefndar ná til allra verkefna sem nefndin annast fyrir hverja einingu innan samstæðunnar.
- til staðar er samkomulag um samstarf við stjórn hvers félags, nema við Orkuveitu Reykjavíkur en þar er í sameignarsamningi kveðið á um fyrirkomulag endurskoðunarnefndar.

3.1. STÖRF NEFNDARINNAR Á STARFSÁRINU

Í starfsreglum endurskoðunarnefndar kemur fram að starfsár hennar nái yfir tímabilið ágúst til júní ár hvert. Nefndin hélt 23 fundi á starfsárinu og fékk til sín á fundina fjölmarga einstaklinga sem tengdust því efni er var til umfjöllunar hverju sinni.

Stjórnendur einstakra B hluta félaga tóku sæti á mörgum þessara funda þegar málefni viðkomandi félaga voru til umfjöllunar. Nefndin fundaði auk þess sérstaklega með stjórnnum og stjórnendum einstakra B hluta félaga og voru þeir fundir alls 21 á tímabilinu.

Formaður endurskoðunarnefndar tók sæti á fimm fundum borgarráðs á starfsárinu þar sem til umfjöllunar voru:

- Starfsskýrsla endurskoðunarnefndar starfsárið 2018-2019
- Árshlutareikningur fyrir tímabilið 1. janúar til 30. september 2019
- Ársreikningur 2019
- Árshlutareikningur fyrir tímabilið 1. janúar til 30. júní 2020

Formaður nefndarinnar fundaði auk þess reglulega með formanni borgarráðs og innri endurskoðanda Reykjavíkurborgar. Náið og gott samstarf er með endurskoðunarnefndinni og Innri endurskoðun Reykjavíkurborgar, en líkt og fram kemur í samþykkt fyrir endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar þá leggur Innri endurskoðun nefndinni til fundarritara.

Síðari hluta starfsárs nefndarinnar fór meirihluti fundanna fram um fjarfundabúnað.

Á starfsárinu skilaði nefndin af sér umsögnum sem voru einkum um árs- og árshlutareikninga Reykjavíkurborgar og B hluta félaganna og um skýrslur frá Innri endurskoðun sem nefndin fékk til umfjöllunar.

3.1.1. HELSTU VERKEFNI FYRIR A-HLUTA OG SAMSTÆÐU REYKJAVÍKURBORGAR

Helstu verkefni endurskoðunarnefndar fyrir A hluta og samstæðu Reykjavíkurborgar eru eftirfarandi:

- Ytri endurskoðendur
 - Öflun upplýsinga og gagna til staðfestingar á óhæði endurskoðunarfyrirtækis og einstakra einstaklinga í endurskoðunarteyminu áður en endurskoðun hófst
 - Yfirferð á endurskoðunaráætlun við upphaf endurskoðunar
 - Fundahöld og önnur samskipti þegar unnið var að endurskoðun ársreiknings
 - Yfirferð á skýrslum við lok endurskoðunar og fundahöld því tengd
- Eftirfylgni með ábendingum og athugasemdum ytri endurskoðenda vegna ársreiknings 2019
- Umsagnir um árs- og árshlutareikninga Reykjavíkurborgar
- Verkefnaáætlun Innri endurskoðunar – fylgst með framgangi verkefna
- Umsagnir og umfjallanir um skýrslur Innri endurskoðunar

3.1.2. HELSTU VERKEFNI FYRIR HVERT B HLUTA FÉLAG

Helstu verkefni endurskoðunarnefndar fyrir hvert B hluta félag eru eftirfarandi:

- Ytri endurskoðendur
 - Öflun upplýsinga og gagna til staðfestingar á óhæði endurskoðunarfyrirtækis og einstakra einstaklinga í endurskoðunarteyminu áður en endurskoðun hófst
 - Yfirferð á endurskoðunaráætlun við upphaf endurskoðunar
 - Fundahöld og önnur samskipti þegar unnið var að endurskoðun ársreiknings
 - Yfirferð á skýrslum við lok endurskoðunar og fundahöld því tengd
- Eftirfylgni með ábendingum og athugasemdum ytri endurskoðenda vegna ársreiknings 2019
- Umsagnir um árs- og árshlutareikninga einstakra félaga
- Svör við fyrirspurnum Ársreikningaskrár um ófjárhagslega upplýsingagjöf Orkuveitu Reykjavíkur og Félagsbústaða
- Reikningsskilaaðferðir Félagsbústaða
- Verkefnaáætlun Innri endurskoðunar – fylgst með framgangi verkefna
- Umfjöllun um skýrslur Innri endurskoðunar

3.1.3. HELSTU UMFJÖLLUNAREFNI

Fjöldmörg erindi hafa verið til umfjöllunar hjá nefndinni á starfsárinu og flest eru þau á sviði innra eftirlits og innri og ytri endurskoðunar. Til þess að gefa nokkra innsýn í verkefnið hefur nefndin tekið saman nokkur helstu umfjöllunarefni hennar á fundum og greinast þau með eftirfarandi hætti:

Starfsárið 2019 – 2020	Reikningsskil Ytri endurskoðun	Innri endurskoðun	Annað
A hluti & samstæða	21	17	5
B hluti:			
Orkuveita Reykjavíkur	12	1	6
Strætó	3	4	-
Félagsbústaðir	13		5
Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins	1	1	-
Sorpa	4	6	
Faxaflóahafnir	2	1	
Malbikunarstöðin Höfði hf.	3	-	1-
Annað	-	-	15
Alls	59	30	32

3.2. YTRI ENDURSKOÐUN

Í 72. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011 kemur fram að sveitarstjórn skuli ráða löggiltan endurskoðanda eða endurskoðunarfyrirtæki sem annast skuli endurskoðun ársreikninga hjá sveitarfélaginu. Endurskoðunin skal fara eftir lögum um endurskoðendur, lögum um ársreikninga og alþjóðlegum endurskoðunarstöðlum. Í 3. mgr. 72. greinar laganna er kveðið á um að endurskoðandi sveitarfélags skuli jafnframt kanna hvort fullnægjandi heimildir hafi verið fyrir útgjöldum og hvort almenn stjórnarsýsla sveitarfélags og einstakar ákvarðanir af hálfu þess séu í samræmi við reglur um fjármál sveitarfélags, ábyrga fjármálastjórn og upplýsingaskyldu sveitarfélaga.

3.2.1. EFTIRLIT MEÐ YTRI ENDURSKOÐUN

Eitt af lögbundnum verkefnum endurskoðunarnefndar er að hafa eftirlit með endurskoðun ársreiknings A-hluta og einstakra félaga innan samstæðu Reykjavíkurborgar.

Útboð á endurskoðunarþjónustu fyrir reikningsárin 2018 – 2022 fór fram í september 2017 og í kjölfar þess var gengið til samninga við Grant Thornton endurskoðun ehf. Samningur um endurskoðunarþjónustu á milli Reykjavíkurborgar og þeirra félaga sem mynda samstæðu Reykjavíkurborgar og Grant Thornton endurskoðunar ehf. var undirritaður þann 11. júlí 2018.

Nefndin hefur haldið marga fundi með ytri endurskoðendum á starfsárinu, auk annarra óformlegra samskipta.

Á fundi þann 28. október 2019 kynntu ytri endurskoðendur áætlun sína um endurskoðun ársreiknings 2019 fyrir samstæðu Reykjavíkurborgar, A-hluta og einstök félög innan samstæðunnar. Á fundinum var farið yfir áhættumat endurskoðendanna á einstökum liðum reikningsskilanna og fyrir reikningskilin í heild sinni, mikilvægismörk og helstu endurskoðunaraðgerðir sem þeir áformuðu. Til viðbótar hefðbundnum áhættuþáttum áformuðu endurskoðendurnir að leggja sérstaka áherslu á eftirfylgni ábendinga frá fyrri endurskoðun, innlaun tekna af úthlutuðum lóðum og á kröfum þeim tengdum ásamt innlaun tekna sérvíða innan A-hluta, fjárfestingaáætlanir og eignfærslu varanlegra rekstrarfjármuna og breyttar reikningsskilareglur um færslu leiguskuldbindinga. Nefndin gerði endurskoðendunum grein fyrir því sem hún mat mikilvægustu og áhættusömustu þætti í reikningsskilunum. Nefndin lagði á það áherslu að endurskoðendurnir upplýstu nefndina tafarlaust ef upp kæmu einhver álitamál. Þá lögðu endurskoðendur fram yfirlit yfir reikningsfærða þjónustu vegna endurskoðun síðasta árs að kröfu nefndarinnar sem meðal annars yfirfer yfirlitið í tengslum við mat sitt á óhæði endurskoðenda. Ráðningarbréf frá fyrra ári, sem var jafnframt fyrsta starfsár Grant Thornton, voru enn í gildi.

Á fundi þann 27. janúar 2020 var farið yfir stöðu endurskoðunar og tímaáætlun. Á fundinum var rætt um framgang endurskoðunar og helstu endurskoðunaraðgerðir sem kynntar höfðu verið og óskað upplýsinga um helstu álitafni sem upp höfðu komið við endurskoðunina.

Á fundum þann 26. febrúar, 5. mars, 10. mars, 19. mars og 25. mars 2020 fundaði nefndin með ytri endurskoðendum og stjórnendum einstakra B-hluta félaga og fór yfir drög að ársreikningum þeirra og endurskoðunarskýrslur.

Á fundi þann 27. apríl fundaði nefndin með endurskoðendunum og fór yfir niðurstöður endurskoðunar ársreiknings A-hluta og samstæðu Reykjavíkurborgar. Á fundinum lögðu endurskoðendur fram staðfestingu á óhæði vegna eininga tengdum almannahagsmunum skv. 29. gr. laga nr. 94/2019 um endurskoðendur og endurskoðun.

Það er mat nefndarinnar að vel hafi verið staðið að endurskoðun ársreiknings A-hluta, samstæðu Reykjavíkurborgar og einstakra B-hluta félaga. Samskipti nefndarinnar við ytri endurskoðendur hafa verið með ágætum.

3.2.2. ÁBENDINGAR OG ATHUGASEMDIR YTRI ENDURSKOÐENDA

Ytri endurskoðendur hafa komið á framfæri athugasemdum sínum við endurskoðunarnefnd, stjórnir og stjórnendur einstakra B-hluta félaga í endurskoðunarskýrslum. Þeir hafa auk þess, hjá nokkrum félögum, komið með ábendingar til stjórnenda í sérstökum skýrslum. Nefndin hefur í öllum tilvikum farið yfir athugasemdir og ábendingar endurskoðendanna.

Nefndin kannaði í desember 2019 hvort brugðist hefði verið við athugasemdum og ábendingum ytri endurskoðenda vegna endurskoðunar ársreiknings 2018. Sú könnun bendir ekki til annars en að ýmist hafi verið brugðist við athugasemdunum eða að unnið sé að úrbótum. Nefndin leggur áherslu á mikilvægi þess að brugðist sé fljótt við ábendingum og athugasemdum ytri endurskoðenda.

Það mun verða áfram eitt af áhersluatriðum nefndarinnar á komandi starfsári að fylgjast með því að skipulega og tímanlega sé brugðist við þeim ábendingum sem fram koma hjá ytri endurskoðendum. Þá mun nefndin leggja á það áherslu við ytri endurskoðendur að þeir veiti borgarstjórn ítarlegar upplýsingar um niðurstöður könnunar sinnar á því hvort fullnægjandi heimildir hafi verið fyrir útgjöldum og hvort almenn

stjórnsýsla sveitarfélags og einstakar ákvarðanir af hálfu þess séu í samræmi við reglur um fjármál sveitarfélags, ábyrga fjármálastjórn og upplýsingaskyldu sveitarfélaga.

3.2.3. ÓHÆÐI YTRI ENDURSKOÐENDA

Það er í þágu almannaheilla að meðlimir endurskoðunarteymis og endurskoðunarfyrirtækið sé óháð viðskiptamanninum sem er í endurskoðun. Í siðareglum endurskoðenda (gr. 290.6) segir að óhæði feli í sér:

- „(a) Óhæði í reynd: Hugarástand sem gerir kleift að látið sé í ljós álit án þess að hafa orðið fyrir áhrifum sem stofna faglegu mati í hættu og gerir því einstaklingi kleift að starfa af heilindum og beita hlutlægni og faglegri dómgreind.
- (b) Óhæði í ásýnd: Forðast tengsl og aðstæður sem hafa svo mikla þýðingu að óvilhallur og upplýstur þriðji aðili væri líklegur til að álykta, á grundvelli allra staðreynda og aðstæðna, að heilindum, hlutlægni eða faglegri tortryggni, fyrirtækis eða meðlims endurskoðunarteymis hafi verið stefnt í hættu.“

Það er eitt af lögbundnum verkefnum endurskoðunarnefnda að meta óhæði endurskoðanda og hafa eftirlit með öðrum störfum þeirra. Nefndin vann þessi verkefni með þeim hætti;

- að óska eftir staðfestingu á óhæði endurskoðunarfélagsins og einstakra meðlima í endurskoðunarteyminu við upphaf endurskoðunar á ársreikningum Reykjavíkurborgar og B hluta félaganna.
- að samþykkja fyrirfram beiðnir um kaup á annarri þjónustu en þeirri sem kveðið er á um í verksamningi við ytri endurskoðendur.

Það er mat endurskoðunarnefndar að ytri endurskoðendur, Grant Thornton endurskoðun ehf., þ.e. endurskoðunarfélagið og þeir starfsmenn sem unnu að endurskoðuninni, hafi verið óháðir í störfum sínum sem og að sú viðbótarþjónusta sem veitt var hafi ekki raskað óhæði þeirra.

3.3. INNRI ENDURSKOÐUN

Meðal hlutverka endurskoðunarnefndar er að hafa eftirlit með störfum innri endurskoðenda. Í því sambandi fer nefndin yfir og samþykkir innri endurskoðunaráætlanir og fær kynningu á framvindu verkefnanna.

Innri endurskoðun Reykjavíkurborgar ber ábyrgð á innri endurskoðun innan samstæðu Reykjavíkurborgar og innri endurskoðandi Reykjavíkurborgar er ábyrgur fyrir rekstri og vöktunarhlutverki Innri endurskoðunar gagnvart borgarráði, endurskoðunarnefnd, stjórnarformönnum B hluta fyrirtækja og stjórnnum. Innri endurskoðandi leggur áhættugrundaða innri endurskoðunaráætlun fyrir samstæðu Reykjavíkurborgar fyrir endurskoðunarnefnd til samþykktar og til kynningar í borgarráði og fyrir stjórnendum. Endurskoðunaráætlanir fyrir B hluta fyrirtækis eru lagðar fyrir endurskoðunarnefnd til afgreiðslu og stjórn viðkomandi fyrirtækis til samþykktar.

Endurskoðunarnefnd samþykkti tveggja ára innri endurskoðunaráætlun fyrir úttektir innan A hluta Reykjavíkurborgar í nóvember 2017 og er enn unnið eftir þeirri áætlun. Áætlunin var unnin í samráði við endurskoðunarnefnd, ytri endurskoðendur og æðstu stjórnendur borgarinnar. Ráðgert er að leggja fram nýja áætlun í byrjun árs 2021. Endurskoðunarnefnd hefur jafnframt afgreitt tveggja ára

endurskoðunaráætlanir fyrir Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins, Félagsbústaði, Faxaflóahafnir og Malbikunarstöðina Höfða hf. Þá fékk endurskoðunarnefnd til afgreiðslu eins árs ramma að úttektum fyrir Orkuveitu Reykjavíkur sef. og dótturfélög hennar; Veitur ohf., Orku náttúrunnar ohf. og Gagnaveitu Reykjavíkur ehf. Endurskoðunarnefnd vísaði þessum áætlunum til stjórna félaganna þar sem þær hafa verið samþykktar.

Stjórn Strætó er með samning við Deloitte um innri endurskoðun sem lagði fram endurskoðunaráætlun ársins 2020 fyrir endurskoðunarnefnd 10. mars 2020. Nefndin samþykkti áætlunina og vísaði henni til stjórnar þar sem hún var samþykkt. Þá er stjórn Sorpu með samning við PwC um innri endurskoðun út árið 2021.

Endurskoðunarnefnd vekur athygli á því að Innri endurskoðun borgarinnar tekst á hverju ári á hendur ýmis ófyrirséð verkefni utan áætlunar en slíkt hefur óhjákvæmilega áhrif á framgang samþykkrar endurskoðunaráætlunar.

Endurskoðunarnefnd samþykkti verklagsreglu um upplýsingagjöf innri endurskoðenda til endurskoðunarnefndar og stjórnar í apríl 2017. Markmiðið með því verklagi er að greina á milli skýrslu til stjórnar sem heimilt er að birta og vinnuskýrslu til stjórnenda sem er trúnaðarmál. Það er mat endurskoðunarnefndar að samskiptin hafi orðið markvissari og geri upplýsingagjöfina gagnsærri. Þó er þörf á því að meta árangurinn betur í samráði við innri endurskoðendur.

Endurskoðunarnefndin hefur átt mjög góð samskipti við Innri endurskoðun borgarinnar á liðnu starfsári og við innri endurskoðendur byggðasamlaganna Strætó bs. og Sorpu bs. Nefndin telur þó ástæðu til að benda á að reynslan sýni að þótt fagleg nálgun á viðfangsefnum innri endurskoðenda sé sú sama er verulegur munur á því með hvaða hætti niðurstöður eru settar fram og kynntar fyrir stjórn, endurskoðunarnefnd og stjórnendum. Að mati nefndarinnar er verulegur ágalli fyrir kjörna fulltrúa, sem sitja í mörgum stjórnnum og af ýmsum öðrum ástæðum að ekki sé gætt samræmis að þessu leyti innan samstæðu borgarinnar. Nefndin hvetur því til þess að borgarráð beiti sér fyrir því að Innri endurskoðun Reykjavíkurborgar annist innri endurskoðun allra eininga innan samstæðunnar.

Í febrúar á þessu ári samþykkti borgarráð að sameina á einum stað starfsemi eftirlitseininga borgarinnar með það að markmiði að einfalda og um leið styrkja starfsemi og skipulag þeirra aðila sem sinna eftirliti með starfsemi og stjórnsýslu Reykjavíkurborgar. Í samþykkt borgarráðs fólst að sameina, undir stjórn og á ábyrgð innri endurskoðanda Reykjavíkurborgar, starfsemi umboðsmanns borgarbúa og starf persónuverndarfulltrúa borgarinnar. Breytingarnar tóku gildi 1. júlí sl. og munu í líku hlutfalli hafa áhrif á umfang starfs endurskoðunarnefndar sem fylgist nú með viðbrögðum stjórnenda við ábendingum frá persónuverndarfulltrúa og þeirri starfsemi sem umboðsmaður borgarbúa hafði með höndum auk innri endurskoðanda.

4. INNRA EFTIRLIT

Eitt af lögboðnum verkefnum endurskoðunarnefnda er að hafa eftirlit með fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits rekstrareiningar. Innra eftirlit er ferli sem er samofið reglulegri starfsemi einingarinnar og er tilgangur þess að greina og bregðast við áhættu. Í þessu felst m.a. að fyrirkomulag innra eftirlits sé formlegt, skjalfest og að virkni þess sé sannreynd reglulega.

Ytri endurskoðendur prófa virkni innra eftirlits, leggja mat á það og ákveða endurskoðunaraðgerðir sínar m.a. út frá mati sínu á áreiðanleika innra eftirlits. Stór hluti af verkefnum innri endurskoðunar er að prófa virkni innra eftirlits, sannreyna skipulag þess og kanna hvort veikleikar séu til staðar í innra eftirliti.

Skilgreina má innra eftirlit með ýmsum hætti en nærtæk og einföld skilgreining á innra eftirliti er í lögum um opinber fjármál nr. 123/2015, en í 65. gr. þeirra laga segir:

„Innra eftirlit felur í sér þær reglubundnu aðgerðir og ráðstafanir sem hlutaðeigandi aðili gerir til að stuðla að hagkvæmni rekstrar, öryggi fjármuna, áreiðanleika upplýsinga og almennt að því að markmiðum starfseminnar verði náð og fylgt sé lögum og reglum.“

Til staðar er alþjóðlega viðurkenndur rammi um innra eftirlit, „COSO Internal Control – Integrated Framework“, en þar er innra eftirlit brotið niður í fimm meginþætti, sem eru:

- Eftirlitsumhverfi – (þar undir eru 5 þættir)
- Áhættumat – (þar undir eru 4 þættir)
- Eftirlitsaðgerðir – (þar undir eru 3 þættir)
- Upplýsingar og samskipti – (þar undir eru 3 þættir)
- Vöktun innra eftirlits – (þar undir eru 2 þættir)

Á undanförunum árum hafa, að beiðni endurskoðunarnefndar, verið gerðar úttektir á stöðu innra eftirlits með hliðsjón af COSO rammanum. Með úttektum Innri endurskoðunar og viðbrögðum stjórnenda við ábendingum sem þar hafa komið fram hefur mikið áunnist í því að byggja upp innra eftirlit innan A hluta og samstæðu Reykjavíkurborgar samkvæmt alþjóðlega viðurkenndum ramma.

5. ÁHÆTTUSTÝRING

Nefndin hefur í fyrri skýrslum bent á mikilvægi heildstæðrar áhættustýringar fyrir Reykjavíkurborg. Starfshópur um heildstæða áhættustýringu hjá Reykjavíkurborg hóf störf í lok nóvember 2017 og skilaði af sér í júlí 2018. Endurskoðunarnefnd fékk kynningu á verkefninu og stöðu þess í janúar 2019. Með verkefnum starfshópsins voru stigin fyrstu skref í átt að heildstæðri áhættustýringu hjá Reykjavíkurborg. Verkefni starfshópsins skiptust í tvo meginhluta; annars vegar mótun umgjörðar áhættustýringar, áhættustefnu og útfærslu á aðferðafræði og hins vegar innleiðingu áhættustýringar. Starfshópurinn lagði fram tillögur sem endurskoðunarnefnd lýsti sig sammála og í umsögn nefndarinnar kemur fram áhersla á mikilvægi þess að æðstu stjórnendur og kjörnir fulltrúar veiti mótun heildstæðrar áhættustýringar áframhaldandi stuðning og tryggi nægileg aðföng þannig að hægt verði að halda verkefninu áfram. Á fundi sínum hinn 23. janúar 2020 samþykkti borgarráð tillögu borgarstjóra um að hefja innleiðingu heildstæðrar áhættustýringar hjá Reykjavíkurborg. Í kynningu með tillögunni kemur fram að meginmarkmiðin með heildstæðri áhættustýringu hjá Reykjavíkurborg eru að:

1. Tryggja framgang og aðföng til nýrra verkefna er varða áhættustjórnun sem birtast í skilgreindu hlutverki og verkefnum fjármála- og áhættustýringarsviðs
2. Að unnin verði áhættustefna fyrir A-hluta Reykjavíkurborgar sem lögð verði fyrir stýrihóp til rýningar og síðan fyrir borgaráð/ borgarstjórn til samþykkis
3. Að áhættustefnan verði innleidd á skipulegan hátt í samvinnu við hlutaðeigandi stjórnendur og aðra starfsmenn

Sem fyrr telur nefndin afar brýnt að vinnu við heildstæða áhættustýringu verði hraðað sem mest, en vekur jafnframt á því athygli að eðli verkefnisins er með þeim hætti að það mun verða í stöðugri vinnslu.

6. UM ÁRSREIKNING REYKJAVÍKURBORGAR 2019

6.1. VINNUFERLI VIÐ GERÐ REIKNINGSSKILA

Endurskoðunarnefnd ber að fara yfir fjárhagslegar upplýsingar og fyrirkomulag upplýsingagjafar frá stjórnendum eins og fram kemur í 4. gr. samþykktar fyrir nefndina. Nefndin lítur svo á að hér sé um að ræða eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila sem ætlað er að tryggja sem best áreiðanleika hvers konar fjárhagsupplýsinga sem lagðar eru fyrir borgarráð og stjórnir félaga innan samstæðu borgarinnar.

Nefndin fundaði með Fjármála- og áhættustýringarsviði (FÁST) þegar unnið var að gerð árs hlutareikninga á árinu og fundaði tvívegis í janúar með sviðinu í aðdraganda gerðar ársreiknings fyrir árið 2019.

Fjármálaskrifstofa setti fram áætlun um aðgerðir til þess að bregðast við ábendingum Innri endurskoðunar sem átti að vera lokið nú í vor. Innri endurskoðun gerði eftirfylgniskoðun á framgangi aðgerðaáætlunar fjármálaskrifstofu og mun leggja niðurstöður sínar fyrir endurskoðunarnefnd fyrir lok ársins.

6.2. UMSÖGN UM ÁRSREIKNING

Endurskoðunarnefndin fékk kynningu FÁST á drögum að ársreikningi Reykjavíkurborgar 2019 á fundi nefndarinnar þann 8. apríl sl. Í framhaldi af þeirri kynningu sendi nefndin umsögn til borgarráðs þar sem fram kemur að á grundvelli þeirra upplýsinga sem nefndin hefur fengið telji nefndin ekkert benda til annars en að ársreikningurinn sé fullgerður og tilbúinn til endurskoðunar í samræmi við 3. mgr. 61. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011.

Fulltrúar endurskoðunarnefndar áttu sérstaka fundi með stjórnendum og ytri endurskoðendum B hluta félaga innan samstæðu borgarinnar vegna ársreikninga fyrir árið 2019. Nefndin fór yfir endurskoðunarskýrslur og ársreikninga þeirra og skilaði sérstakri umsögn um hvern þeirra og lagði fyrir stjórnir viðkomandi félaga. Nefndin fylgdi flestum umsögnum sínum eftir á þeim stjórnarfundum þar sem ársreikningarnir voru afgreiddir.

Í umsögn endurskoðunarnefndar um ársreikning Reykjavíkurborgar kemur fram;

- að nefndin telur brýnt að brugðist sé við öllum ábendingum sem fram koma í skýrslum ytri endurskoðenda og vinnu við þær verði lokið sem fyrst,
- að það sé eitt af áhersluatriðum nefndarinnar að fylgjast með á hvern hátt og hvenær stjórnendur Reykjavíkurborgar og B-hluta félaganna bregðist við þeim ábendingum sem fram koma í skýrslum ytri endurskoðendanna,
- að reikningsskil Félagsbústaða hf. hafi hlotið mikla og ítarlega umfjöllun innan nefndarinnar og að ágreiningur hafi verið meðal nefndarmanna um hvort reikningsskilin séu gerð í samræmi við settar reikningsskilareglur sem leiddi til þess að einn nefndarmanna kaus að segja sig úr nefndinni,
- að nefndin vilji sérstaklega benda á tvo reiknaða liði í samanteknum ársreikningi Reykjavíkurborgar sem stýrast af ytri aðstæðum og stjórnendur geta ekki haft áhrif á, en breytingar á þessum liðum hafa umtalsverð áhrif á rekstrarniðurstöðu ársreikningsins,
 - breyting á mati innbyggðar afleiðu í raforkusölusamningum Orkuveitu Reykjavíkur, en á

árinu 2019 var gjaldfærsla vegna breytinga á gangvirði afleiðunnar að fjárhæð 1.362 milljónir króna, en á árinu 2018 var gjaldfærsla vegna breytingarinnar að fjárhæð 7.541 milljónir króna,

- o matsbreyting fjárfestingaeigna Félagsbústaða (húsnæði í útleigu), en matsbreytingin stýrist af breytingu á fasteignamati á fasteignum félagsins, en á árinu 2019 var tekjufærsla vegna matsbreytinga að fjárhæð 4.832 milljónir króna, en á árinu 2018 var tekjufærslan 2.943 milljónir króna,
- að nefndin vekur athygli á að kostnaðaráhrif kjarasamninga sem gerðir voru eftir áramót eru gjaldfærð á árinu 2019.

7. SJÁLFSMAT OG VIÐHORFSKÖNNUN

Nefndin hefur árlega framkvæmt sjálfsmat í samræmi við leiðbeinandi reglur um störf endurskoðunarnefnda. Eftirfarandi eru atriði sem nefndin telur ástæðu til að íhuga sérstaklega í kjölfar sjálfsmatsins:

- Mikil þróun hefur verið á undanförunum árum í ýmis konar sjálfvirknivæðingu eftirlits og samtímaeftirliti. Nefndin þarf að kynna sér betur hvernig slíku eftirliti er háttað hjá Reykjavíkurborg, bæði A og B hluta og leggja aukna áherslu á það.
- Meðal verkefna nefndarinnar er að fylgjast með vinnuferli við gerð fjárhagsáætlunar og afla sér upplýsinga um mikilvægar forsendur til grundvallar áætluninni. Ekki hefur verið lögð nægilega mikil áhersla á þetta hjá nefndinni og er brýnt að bæta úr því.
- Nefndin þarf að fá heildstæðari mynd af áhættumati og áhættustýringu Reykjavíkurborgar.
- Mikilvægt er að auka samskipti nefndarinnar við æðstu stjórnendur Reykjavíkurborgar með reglubundnum fundum og gagnkvæmri upplýsingagjöf.

Hluti af því sjálfsmati er að óska eftir viðhorfskönnun með spurningum sem lagðar eru fyrir hagsmunaaðila, en þar má nefna borgarstjórn, æðstu embættismenn borgarinnar og stjórnendur B-hluta félaga.

Viðhorfskönnunin var framkvæmd á tímabilinu 8. – 19. júní 2020 og var send út á 65 einstaklinga. Alls svöruðu 30 og var svarhlutfallið 46%. Til samanburðar beindist könnunin að 67 einstaklingum á síðasta ári og var svarhlutfallið þá 45%.

Í viðhorfskönnuninni voru settar fram eftirfarandi sjö fullyrðingar.

Vinsamlegast svaraðu hversu sammála eða ósammála þú ert eftirfarandi fullyrðingum:

- Ég þekki hlutverk endurskoðunarnefndar.
- Ég treysti faglegri vinnu endurskoðunarnefndar.
- Ég reiði mig á störf endurskoðunarnefndar.
- Ég fæ nægar upplýsingar um störf endurskoðunarnefndar.
- Ég tel að endurskoðunarnefndin setji upplýsingar fram á skýran og gagnlegan hátt.
- Ég er ánægð/ánægður með samskipti við endurskoðunarnefndina.
- Á heildina litið er ég ánægð/ánægður með störf endurskoðunarnefndar.

Enn fremur var beint til þátttakenda þremur spurningum:

1. Hvað er það í störfum endurskoðunarnefndar sem þú ert ánægður með?
2. Hvað finnst þér mega betur fara í störfum nefndarinnar eða vanta að nefndin geri?
3. Annað sem þú vilt koma á framfæri (opin spurning).

Niðurstöðurnar sýna (tölur í sviga vegna fyrra árs) að um 97% (93%) hagsmunaaðila eru mjög sammála eða sammála þeirri fullyrðingu að þeir þekki vel til hlutverks nefndarinnar. Þá eru 87% (100%) hagsmunaaðila mjög sammála eða sammála fullyrðingunni um að þeir treysti faglegri vinnu nefndarinnar. Nokkuð lægra hlutfall hagsmunaaðila, eða 73% (76%), er mjög sammála eða sammála því að þeir reiði sig á störf nefndarinnar en 17% svara þeirri fullyrðingu með „hvorki né“. Þá telja 73% (76%) hagsmunaaðila sig sammála eða mjög sammála þeirri fullyrðingu að þeir fái nægar upplýsingar um störf nefndarinnar. Varðandi framsetningu upplýsinga frá nefndinni þá telja 83% (86%) sig sammála eða mjög sammála því að þær séu settar fram á skýran og gagnlegan hátt. Hvað varðar ánægju með með samskipti við nefndina þá lýstu 87% (86%) því að þeir væru sammála eða mjög sammála því að þeir væru ánægðir með samskipti við nefndina.

Af þeim svöruðu spurningunni um hvort þeir væru ánægðir með störf nefndarinnar á heildina litið, þá voru 84% (93%) sammála eða mjög sammála því.

Í svörum við könnuninni komu fram fjölmargar gagnlegar upplýsingar og ábendingar bæði um það sem svarendur voru ánægðir og það sem þeir töldu að mætti fara betur í störfum nefndarinnar.

Skoðanakönnun af þessu tagi er mjög gagnleg fyrir nefndina og hjálpar henni við að leggja mat á hvernig hún er að standa sig. Í svörum hagsmunaaðila við spurningum í könnuninni koma fram gagnlegar og áhugaverðar ábendingar.

8. ÖNNUR MÁL

Reikningsskil Félagsbústaða hf. voru til umfjöllunar á starfsárinu og þá sérstaklega mat og framsetning fjárfestingareigna. Með greinargerð dags. 23. mars 2020 gerði endurskoðunarnefnd borgarráði grein fyrir þeim sjónarmiðum að samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastöðlum sé Félagsbústöðum hf. heimilt að færa leiguíbúðir í ársreikningi annað hvort á gangverði eða á afskrifuðu kostnaðarverði. Einn nefndarmanna, Einar S. Hálfðánarson, sem beindi m.a. fyrirspurn til Reikningsskilaráðs um beitingu aðferðarinnar hjá leigufélögum félagslegs húsnæðis, var þessu ósammála og sagði sig úr nefndinni með bréfi til borgarstjórnar dags. 13. apríl 2020. Í því bréfi lýsir hann þeirri skoðun sinni að framsetning Félagsbústaða á fasteignum gefi ekki glögga mynd af rekstri og efnahag félagsins. Diljá Mist Einarsdóttir tók þá sæti í nefndinni.

Nefndin hefur og mun á starfsárinu 2020–2021 fjalla áfram um reikningsskil Félagsbústaða hf. og samantekin reikningsskil Reykjavíkurborgar.

Á starfsárinu tók nefndin til umfjöllunar úttektir Innri endurskoðunar um úthlutun fjárhagsramma og rekstur grunnskóla Reykjavíkur, fjárfestingaferli samstæðu OR og stjórnunarkerfi um upplýsingaöryggi hjá Faxaflóahöfnum. Nefndin fékk ítarlega kynningu á þessum úttektum frá Innri endurskoðun.

Endurskoðunarnefndinni barst fyrirspurn á grundvelli ársreikningalaga frá Ársreikningaskrá Skattsins – Ríkisskattstjóra, dags. 16. mars 2020, er varðaði einkum ófjárhagslega upplýsingagjöf B hluta félaga Reykjavíkurborgar. Svör voru unnin í nánú samstarfi við stjórnendur félaganna.

Við eftirfylgni á úttekt Innri endurskoðunar OR á vinnustaðamenningu og mannauðsmálum frá 2018 kom í ljós að ekki hafi verið brugðist með fullnægjandi hætti við ábendingu um skipan í stjórn dótturfélaga. Vísaði Innri endurskoðun OR viðbrögðum stjórnenda til stjórnar og endurskoðunarnefndar. Óskað var eftir greinargerð frá endurskoðunarnefnd.

9. NIÐURLAG

Með skýrslu þessari hefur endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar gert grein fyrir störfum sínum á liðnu starfsári. Nefndin þakkar innri endurskoðanda Reykjavíkurborgar, sem hefur verið ritari nefndarinnar, starfsfólki Innri endurskoðunar, stjórnendum og öðrum sem nefndin hefur átt samskipti við fyrir ánægjulegt samstarf á liðnu starfsári.

Skýrslan er samþykkt á fundi endurskoðunarnefndar 2. nóvember 2020 og vísað til borgarráðs.

Endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar

Lárus Finnbogason, formaður

Diljá Mist Einarsdóttir

Sigrún Guðmundsdóttir

Sunna Jóhannsdóttir